

A Pécsi Ítéltábla a dr. Pap Gábor ügyvéd által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes neve** (címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében aTörvényszék 2018. február 14-én meghozott .../22. számú ítélete ellen a felperes által 25. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget, a le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az alperes jogelődje, a ... (a továbbiakban: alperes) a felperessel 2008. április 21-én kötötte meg HIT 1377408 számú kölcsönszerződést, amelynek alapján egy Chevrolet Aveo típusú személygépkocsi megvásárlásához 1.700.000 forint kölcsönt nyújtott, amit a felperes 120 havi részletben (40 x 17.296 forint, azt követően 80 x 25.944 forint induló törlesztőrészlet mellett) összesen 2.767.360 forint megfizetésével vállalt visszafizetni. A szerződés szerint a teljes hiteldíjmutató 10,76%, a mértékadó devizanem pedig svájci frank volt. A szerződés tartalmazta, hogy a kölcsönbevevő által választott kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolási módja a fix törlesztőrészletekkel rendelkező devizaalapú finanszírozás (fix devizakonstrukció). A kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolása a futamidő végén történik. A fizetendő kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) esetén a futamidő azonos törlesztőrészletek mellett meghosszabbodik. Rögzítették a felek, hogy az egyedi kölcsönszerződésben nem szabályozott kérdéseket a szerződés elválaszthatatlan részét képező HIT/2005.06.01. számú Üzletszabályzat tartalmazza. A felperes, mint kölcsönbevevő kijelentette, hogy az egyedi kölcsönszerződésben, az annak elválaszthatatlan részét képező opciós- és adásvételi szerződésben, valamint az Üzletszabályzatban foglaltakat megismerte, megértette és azokat a jelen szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el, és az Üzletszabályzat átvételét a szerződés aláírásával nyugtázza.

Az Üzletszabályzat I. része tartalmazza az alkalmazott fogalmak meghatározását, így rendelkezik a normál devizakonstrukcióra, a fix devizakonstrukcióra vonatkozó szabályokról, meghatározza a törlesztőrészlet, a kamat, a mértékadó devizanem és kamatláb, az árfolyam, a mértékadó árfolyam és a rendkívüli árfolyamesemény fogalmát, valamint a kamatváltozás és az árfolyamváltozás eseteit.

Az Üzletszabályzat IV., V. és VI. pontjai szabályozták az esedékes törlesztőrészletre jutó kamatváltozás és árfolyamváltozás kiszámításának módját.

Az Üzletszabályzat V.6. pontja szerint, amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint, a kölcsönszerződés devizaalapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkor intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása. Az Üzletszabályzat XI. része tartalmazta a fix devizakonstrukcióra vonatkozó különös rendelkezéseket, amelyek szerint a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás II. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig, a kölcsönbevevő a kamatváltozás II.-t kamataival együtt a törlesztőrészletekkel egyező összegű havi részletekben fizeti meg az utolsó törlesztőrészlet megfizetését követően. Rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén azonban a hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészletekre jutó kamatváltozás II.-t a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.

A hitelező és a ... Kft. között létrejött együttműködési megállapodásnak megfelelően a hitelező képviselőjében bélyegzőjének használatával a szerződést az autókereskedő ... Kft. értékesítője, tanú írta alá, akinek az eljárását az alperes utóbb írásban jóvá is hagyta.

A felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsönbevevő kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek biztosítására szerződéssel opciós jogot alapítottak a hitelező javára a pénzkölcsön felhasználásával megvásárolt gépjárműre.

A kölcsönszerződés 2014. május 15-én az alperes felmondása folytán megszűnt, ezt követően a felek megállapodtak a gépjármű közös értékesítésében, amely foganatba ment, annak kapcsán az eladási árral elszámoltak.

A felek között megtörtént a 2014. évi XL. törvény szerinti elszámolás, amely felülvizsgálatnak minősült.

A felperes módosított keresetében kérte a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és annak jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását, a jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a felek közötti elszámolás alapján összegszerűen megjelölt kérelme szerint a felperessel szemben fennálló tartozása - a hitelező által nyilvántartott összeggel szemben - 272.170 forint.

A szerződés érvénytelenségét a hitelező jogszerű aláírásának hiányára alapította. Előadta azt is, hogy az üzletszabályzatot a szerződéskötéskor nem ismerhette meg, az nem vált a szerződés részévé. Állította, hogy a kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213.§ (1) bekezdés a) pontja alapján azért érvénytelen, mert nem tartalmazza a szerződés tárgyát, azaz a kölcsön devizaösszegét. Arra is hivatkozott, hogy a szerződés nem biztosította a forintban meghatározott kölcsönösszeg devizában kifejezett egyenértékének kiszámíthatóságát sem. A kölcsönszerződést a Hpt.213.§ (1) bekezdés b) pontja alapján is érvénytelennek tartotta, mert a szerződés nem tartalmaz semmilyen költséget, díjat, amelyet a THM számításánál figyelembe kell venni, kizárólag a THM került feltüntetésre. Hivatkozott arra is, a kölcsönszerződés érvénytelenségét eredményezi az is, hogy az árfolyamkockázatot a felperesre hárító szerződéses kikötés tisztességtelen. Ezt arra alapította, hogy

a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján a felperes nem volt tisztában az árfolyamváltozás kockázatával, ami miatt alappal gondolhatta úgy, hogy annak semmilyen reális valószínűsége nincs.

Kérte továbbá a per tárgyalásának a felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt C-483/16., C-51/17., C-118/17., és C-38/17. szám alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződést a hitelező képviselőjében annak meghatalmazottja írta alá az alperes és az autókereskedés között létrejött együttműködési megállapodás alapján. Álláspontja szerint a kölcsönszerződés pontosan tartalmazza annak tárgyát, mert a kölcsönt ugyan forintban határozták meg, de a szerződés egyéb rendelkezéseiből egyértelmű, hogy a kölcsön devizában került megállapításra, a devizaösszeget pedig a szerződésben meghatározott árfolyamokra figyelemmel kiszámítható módon tartalmazta. A THM a szerződésben egyértelműen szerepel, tartalmazza továbbá a szerződés az üzletszabályzatra utalással a felperes által fizetendő költségeket. Hangsúlyozta, hogy a tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, a szerződés rendelkezései, valamint a szerződés részévé vált üzletszabályzat - különösen a V.6. pontja - alapján a felperes számára világosnak és érthetőnek kellett lennie az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételnek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 107.950 forint perköltséget.

Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a felek a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 523.§ (1) bekezdése szerinti kölcsönszerződést kötöttek, amely fogyasztói szerződésnek minősült.

A kölcsönszerződés aláírása kapcsán megállapította, hogy az alperes jogelődje együttműködési megállapodást kötött az autókereskedő ... Kft.-vel és meghatalmazta, hogy helyette és nevében, mint ügyleti képviselő aláírja a kölcsönszerződést, a ... Kft. képviselőjének aláírásával a szerződést a felek írásbeli alakban érvényesen kötötték meg. Utalt arra, amennyiben a szerződést aláíró személy nem képviselhette a hitelezőt, álképviselőnek minősülne, azonban ez sem okozhatta a szerződés érvénytelenségét, mert a képviselt alperes utólag jóváhagyta az álképviselő eljárását, ezért az ügymintét úgy kell tekinteni, mintha szabályszerű meghatalmazással járt volna el.

Megállapította, hogy az 1959. évi Ptk.205/B.§ (1) bekezdés alapján az üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált, mert a szerződés 12. pontjába foglalt nyilatkozatával a felperes elismerte annak átvételét, megismerését és elfogadását. Megállapította, hogy a felperes álláspontjával szemben a szerződés tartalmazza annak tárgyát azzal, hogy pontosan tartalmazta a kölcsön összegét forintban, és az annak svájci frankban kifejezett összege a szerződés rendelkezései alapján a 6/2013. számú és az 1/2016. számú Polgári Jogegységi Határozatokban foglaltak szerint pontosan kiszámítható volt.

A kölcsönszerződés tartalma, valamint a részévé vált Üzletszabályzat alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy alaptalan a Hpt.213.§ b) pontjára alapított hivatkozás is, mert a kölcsönszerződés 6. pontja meghatározta a THM induló százalékos mértékét, amit az akkor hatályos 41/1997.(III.5.) Kormányrendeletnek megfelelően számított ki a hitelező.

Alaptalannak találta a tájékoztatási kötelezettség elmulasztására alapított hivatkozást, azt, hogy amiatt az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelen és a szerződés érvénytelen. A kölcsönszerződés tartalma, annak 8. pontja, valamint a részévé vált üzletszabályzat V.6. pontja alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes a Hpt.203.§ (6) és (7) bekezdésének, továbbá a Kúria 2/2014. számú Polgári Jogegységi Határozatában foglaltaknak megfelelően adott tájékoztatást az árfolyamkockázatról. A tájékoztatás a laikus számára is világosnak, érthetőnek minősült, ami miatt a vizsgált kikötés tisztességtelensége nem volt megállapítható.

Úgy ítélte meg, hogy a felperes által megjelölt előzetes döntéshozatali eljárásokban születendő döntések a perben nem minősültek előzetes kérdésnek.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett, elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, másodlagosan a megváltoztatását és a kereset teljesítését kérte. A kölcsönszerződés érvényes aláírását fellebbezésében már nem vitatta, nem állította azt sem, hogy a kölcsönszerződés a Hpt.213.§ (1) bekezdés b) pontja alapján semmis. Továbbra is hivatkozott arra, hogy az üzletszabályzat nem vált a kölcsönszerződés részévé, mert nem kapta meg és nem írta alá. A felek a kölcsönszerződésben nem határozták meg, hogy a kölcsön folyósításának időpontjában mennyi a kölcsön forintösszegéhez képest számított svájci frank értéke, ami miatt a szerződés a Hpt.213.§ (1) bekezdés a) pontja alapján semmis. Kifogásolta a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat hiányát, ami miatt az alperes a tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget. Kiemelte, hogy fix devizakonstrukcióban kötötte meg a kölcsönszerződést, az elsőfokú bíróságnak választ kellett volna adnia arra, hogyan változhattak a fix törlesztőrészletek. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a felperes személyes meghallgatására irányuló bizonyítási indítványát nem teljesítette. Sérelmezte a per tárgyalásának felfüggesztése elmaradását, és fellebbezésében is kérte a tárgyalás felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt C-51/17., C-483/16., C-38/17., C-118/17. szám alatt folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig. A felperes a másodfokú eljárásban hivatkozott arra is, hogy az Európai Unió Bíróságának az elsőfokú ítélet meghozatalát követően meghozott C-126/17. számú határozatából is az következik, a kölcsönszerződésnek a kölcsön összegét mind forintban, mind devizában pontosan tartalmaznia kellett volna. Sérelmezte, hogy a felperes személyes meghallgatására irányuló bizonyítási indítványát az elsőfokú bíróság nem teljesítette.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helyes indokaira utalással, annak helybenhagyását kérte, a tárgyalás felfüggesztését ellenezte.

A másodfokú bíróság a tárgyalás felfüggesztésére irányuló kérelmet nem teljesítette.

Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikkében foglaltak szerint az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés hozatalára e szerződés értelmezése, az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése kérdésében.

A 3/2005.(XI.14.) PK-KK vélemény indokolása szerint amennyiben a bíróság arról szerez tudomást, hogy az előtte folyó perben bizonyított tények alapján felmerült jogkérdésben, más polgári perben a jogviszony minősítése szempontjából azonos tényekre alapítottan a Pp.185/A.§-a alapján előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeztek, és a bíróság úgy ítéli meg, hogy az EK szerződés értelmezése, vagy a közösségi intézmények jogi aktusainak érvényessége és értelmezése szükséges, mert ezektől függ az ügy érdemi eldöntése, úgy az EU Bíróság döntésének közzétételéig a per tárgyalását a Pp.152.§ (2) bekezdése alapján felfüggesztheti.

Az előzetes döntéshozatali eljárás és a jelen eljárás összefüggése csak akkor állapítható meg, ha az előzetes döntéshozatali eljárásban vizsgált kérdés a kereset tárgya volt, és a fellebbezés folytán tárgya a másodfokú eljárásnak is. Ezért a másodfokú bíróság azt tekintette át, hogy a keresetben és a fellebbezésben előadottak összefüggenek-e az Európai Unió Bírósága előtt előzetes döntéshozatal tárgyában folyamatban lévő ügyekkel, és annak alapján az ügy érdemi elbírálásának előkérdése-e valamelyik előzetes döntéshozatali eljárásban hozható határozat.

A C-51/17. számú előzetes döntéshozatali ügy az árfolyamkockázat kérdésével kapcsolatos, elsősorban annak tisztázásra irányul, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó, és a devizahitel-szerződések egyik fő tárgyának tekinthető szerződési feltétel tisztességtelen jellege a 93/13. EKG irányelv alapján vizsgálható-e vagy sem. Az előzetes döntéshozatali eljárás az irányadó nemzeti jognak, a devizatörvények rendelkezéseinek azon az értelmezésén alapul, hogy az árfolyamrésszel együtt az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségét is előíró, tisztességtelen szerződési feltétel kiesésével az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel jogalkotási beavatkozás következtében ex tunc hatállyal vált a szerződés részévé. Az árfolyamkockázatot érintő ex tunc hatályú beavatkozásra vonatkozó, a kevesebből a többre (az árfolyam mikénti alkalmazásából az árfolyamkockázat viselésének kötelezettségére) típusú következtetésen alapuló közvetett értelmezéshez azonban jogalkalmazási konszenzus nem fűződik. Az előzetes döntéshozatali eljárás tárgyává tett kérdések ennek megfelelően elsődlegesen nem valamely közösségi jogi aktus, hanem a nemzeti jog értelmezését igénylik, amit az Alaptörvény 28. cikkének értelmében az uniós jog primátusának elvét nem sértve, a nemzeti bíróságoknak kell elvégezniük. Ebben a körben utal a másodfokú bíróság arra is, hogy az elsőfokú bíróság érdemben vizsgálta, a szerződés árfolyamkockázatot adásra telepítő, főszolgáltatást megállapító rendelkezése világos és érthető-e, ezért a tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazásának megszüntetésére irányuló fogyasztói igényérvényesítés biztosításának nem volt előkérdése az előzetes döntéshozatali eljárásban tisztázandó fenti kérdés.

Az adott előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát képező többi kérdés - így az árfolyamkockázatot fogyasztóra telepítő szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának mibenléte - azért nem érintette ezt a pert, mert az ítélőtábla álláspontja szerint a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés tisztességtelensége vizsgálhatóságának szempontjai körében a Kúria által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban az Európai Unió Bírósága már közzétette a C-26/13. számú ítéletét, az irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezéséről. A Kúria ennek alapján adott iránymutatást a 2/2014. Polgári Jogegységi Határozatban az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során alkalmazandó szempontokról. Az irányelv értelmezését megalapozó jogkérdésre vonatkozó ítélkezési gyakorlat folytán az ismételten feltett előzetes döntéshozatali kérdés elbírálása, az irányelv újbóli értelmezése nem minősül jelen ügy előkérdésének, hiszen a jelen jogvita az irányelv ismételt értelmezése hiányában is érdemben eldönthető.

A C-118/17 számú előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések a szerződés érvénytelenségének bíróság általi orvoslására vonatkoznak. Az elsőfokú bíróság keresetet elutasító döntése és a másodfokú bíróság egyező jogi álláspontja folytán az érvénytelenség jogkövetkezményéről ebben az eljárásban nem kellett határozni, így ezen előzetes döntéshozatali eljárásokban hozható ítélet meghozataláig nem volt indokolt a tárgyalás felfüggesztése.

A C-38/17 számú előzetes döntéshozatali eljárásban a bíróságok által feltett kérdések a deviza alapú kölcsönszerződések valamely főszolgáltatás körébe tartozó lényeges elemének (kölcsönösszeg,

törlesztő részlet, kamat, folyósítási árfolyam) világos és érthető megfogalmazásának vizsgálata során alkalmazandó szempontok meghatározására irányulnak. A felperes ebben a perben a szerződés érvénytelenségét azonban kifejezetten az árfolyamkockázatot fogyasztóra telepítő szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának hiányára alapította, nem hivatkozott olyan feltételek tisztességtelenségére, amelyek vizsgálatához az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező bíróság az Európai Unió Bírósága jogértelmezését kérte, így ezek az eljárások nem döntenek el a jelen perben is felmerülő kérdést.

A C-483/16 számú eljárásra figyelemmel nem volt szükség a per tárgyalásának felfüggesztésére, az előzetes döntéshozatali eljárást befejező döntést az Európai Unió Bírósága 2018. május 31-én közzétette.

A felperes a fellebbezésében az ítélet hatályon kívül helyezését is kérte, de erre vonatkozó indokokat nem terjesztett elő, ilyen indokot a másodfokú bíróság sem észlelt, ezért a fellebbezést érdemben bírálta el.

A fellebbezés nem megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást lényegében helyesen állapította meg, azt a másodfokú bíróság az alperes által .../4. szám alatt csatolt okirat alapján csupán azzal egészíti ki, hogy a hitelező HIT/2005.06.01. számú Üzletszabályzatát a felperes aláírta. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által levont jogi következtetéssel és a fellebbezéssel támadott érdemi döntéssel is egyetértett, ezért az elsőfokú ítéletet a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel az indokolás alábbi kiegészítésével hagyta helyben.

Nem fogadható el az a felperesi érvelés, miszerint a szerződéskötéskor az abban megjelölt üzletszabályzatot nem kapta meg, ezáltal az nem válhatott a szerződés részévé. Az Üzletszabályzat az 1959. évi Ptk.205/A.§ (1) bekezdése szerinti általános szerződési feltételeket tartalmaz, amelyek lényegi tulajdonsága, hogy azokat a szerződő felek egyedileg nem tárgyalják meg, ennek ellenére a szerződés részét képezik, feltéve, hogy alkalmazója az 1959. évi Ptk.205/B.§ (1) bekezdése szerint lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. A felperes teljes bizonyító erejű magánokiratban ismerte el, hogy az üzletszabályzatot átvette, megismerte, az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek fogadta el, ezzel szemben nem ajánlott fel bizonyítást arra, hogy saját okiratba foglalt nyilatkozatával szemben az Üzletszabályzatot az alperes nem adta át részére. Ahhoz, hogy az Üzletszabályzat a szerződés részévé váljon, nem szükséges, hogy az Üzletszabályzatot a felperes ellássa aláírásával, utal azonban a másodfokú bíróság arra, hogy a felperes - állításával szemben - az Üzletszabályzat egy példányának minden oldalát alá is írta. Ebből következik, hogy a kölcsönszerződés érvényességét az egyedi szerződésben foglaltakon túl az Üzletszabályzat rendelkezéseire is figyelemmel kellett megítélni.

A felperes kifogásolta a törlesztőrészletek emelkedését, hangsúlyozva, hogy mind a kamat, illetve az árfolyamváltozás elszámolásának módját illetően fix devizakonstrukciót választott, kizárólag a futamidő meghosszabbodására kerülhetett volna sor. Ezzel szemben az üzletszabályzat fix devizakonstrukcióra vonatkozó XI. részének 3. pontja értelmében rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezte esetén a hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészletekre jutó kamatváltozás II.-t (árfolyamváltozást) a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni. Emiatt - az árfolyamváltozás elszámolására tekintettel - a szerződés szerint megnövekedhettek a törlesztőrészletek, így a rendkívüli árfolyamesemény

bekövetkezte nem a futamidő meghosszabbodásával, hanem a törlesztőrészek emelkedésével járt. Az a körülmény azonban, hogy ez a többletfizetési kötelezettség a futamidő alatt kiterhelhető volt-e vagy sem, a szerződés érvényességét nem érintő olyan elszámolási kérdésnek minősül, amit ebben az eljárásban erre irányuló kereset hiányában vizsgálni nem kellett.

Az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési kikötés az 1959. évi Ptk.209.§ (1) bekezdése szerinti olyan fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, amelynek tisztességtelensége az 1959. évi Ptk.209.§ (4) bekezdése és a 2/2014. Polgári Jogegységi Határozat szerinti keretek között vizsgálható abban a vonatkozásban, hogy világos és érthető rendelkezés-e.

Az elsőfokú bíróság megalapozottan végezte el ennek értékelését. A másodfokú bíróság azt emeli ki, hogy a Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 203.§ (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia. A kockázattartó nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészletre gyakorolt hatását. Az tény, hogy a perbeli esetben külön kockázattartó nyilatkozat nem készült, az árfolyamkockázatról való tájékoztatást azonban nem kell feltétlenül külön kockázattartó nyilatkozatnak tartalmaznia, az szerepelhet a szerződésben is. Külön tájékoztatás hiányában ezért a szerződés rendelkezései - köztük az általános szerződési feltételek -, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve hátrányos változásának felső határa van.

Mindezek alapján helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felek kölcsönszerződésének részévé vált üzletszabályzat V.6. pontja alapján a felperesnek tudnia kellett, hogy ő vállalja a mértékadó devizanem (CHF) és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Ez pedig egyértelművé tette számára, hogy az ügylet árfolyamkockázattal jár. Helyesen hívta fel a szerződés további rendelkezéseit, a mértékadó devizanem, a mértékadó árfolyam, az árfolyamváltozás kiszámításának képlete és alkalmazásának feltételei alapján egyértelműnek kellett lennie a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat fennáll és az egészében és felső határ nélkül őt terheli. A felperes álláspontjával szemben a nyújtott tájékoztatásból ugyanis kitűnt, a kedvezőtlen árfolyamváltozás lehetősége valós, annak gazdasági következménye rá nézve az, hogy amennyiben a kölcsön nyilvántartási devizanemének a forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a fizetési kötelezettségének változását is. Az üzletszabályzat I.23.b. pontja tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza úgy, hogy a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, aminek nincs felső határa. Ez utóbbit támasztja alá az üzletszabályzat I.21. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhatott kétséget a kölcsönbevevőben afelől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is megváltozhat.

A másodfokú bíróság kiemeli, hogy az árfolyamváltozásból - és mellette a kamatváltozásból - eredő fizetési kötelezettség folytán kellett a felperesnek szerződéskötéskor választania az ún. normál devizakonstrukció - amely szerint az árfolyamváltozást a hirdetményben közzétett gyakorisággal fizeti meg - és a fix devizakonstrukció - amely szerint az árfolyam kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, mindaddig, amíg a kamatváltozást és az árfolyamváltozást meg nem fizeti - között, a választáshoz pedig tisztában kellett lennie azzal, hogy az árfolyamváltozás a hitel futamideje alatt bekövetkezhetsen, annak következményeként a

törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül emelkedhet, vagy fix devizakonstrukció esetén a kölcsön futamideje meghosszabbodhat.

Ezért megfelelt a világos és érthető megfogalmazás és az átláthatóság elvének a támadott szerződéses feltétel, hiszen alkalmas volt arra, hogy a felperes a kockázat ismeretében, annak gazdasági következményeit - fizetési teher növekedésének kockázata - megértve döntsön a szerződés megkötéséről.

Azt azonban, hogy a jelentős mértékű kedvezőtlen árfolyamváltozás a futamidő alatt a szerződéskötéskor a forint svájci frankhoz viszonyított magasabb alapkamata folytán előre látható volt az alperes által, a felperes kellő alap nélkül állította. A Kúria vizsgálta ezt a kérdést, és a PSZÁF tájékoztatása, valamint az MNB stabilitási jelentése alapján 6/2013. számú Polgári Jogegységi Határozat indokolásának 3. pontjában azt állapította meg, hogy a 2001-2008. közötti időszakban nem volt előre látható a jövőbeli árfolyamváltozás iránya és mértéke. Ezért a felperes által elvárt, az erre kiterjedő tájékoztatást az alperes nem is teljesíthette volna, mert az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére a múltbeli árfolyammozgások alapján sem vonható le megalapozott következtetés, hiszen a jövőbeni árfolyam emelkedésnek, illetve csökkenésnek nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja, különösen hosszú intervallum esetén.

A másodfokú bíróság e körben azt emeli ki, hogy a szerződési feltétel érvényességének vizsgálatakor annak volt jelentősége, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó képes volt-e értékelni annak alapján az árfolyamváltozás ránézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit, és nem annak, hogy konkrétan a felperes megértette-e a szerződési feltételt. A 6/2013. Polgári Jogegységi Határozat 3. pontja szerint ugyanis nem érvénytelen a kölcsönszerződés, ha az adós arra hivatkozik, hogy nem olvasta el a szerződést, illetve a tájékoztatást, vagy átolvasta ugyan, de annak egyes rendelkezéseit nem értette meg. A kölcsönbevevőtől minimálisan elvárható, hogy a szerződést alaposan áttanulmányozza és szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen. Ennek elmulasztása az 1959. évi Ptk.4.§ (4) bekezdése alapján a kölcsönbevevőt terhére esik.

A fentiek alapján az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel nem minősült tisztességtelennek, és ebből adódóan a perbeli kölcsönszerződés nem érvénytelen.

Annak vizsgálata során, hogy a kölcsönszerződés megfelel-e a Hpt.213.§ (1) bekezdés a) pontjának, abból kellett kiindulni, hogy a peres felek szerződése devizaalapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy a szerződés tárgyát, vagyis a hitelező által folyósítandó kölcsön összegét és az adós tartozását, azaz a törlesztőrészletek összegét egyaránt devizában határozzák meg, így az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban kerül sor, azaz az ún. kirovó és lerovó pénznem eltér egymástól: a kirovó pénznem deviza, a lerovó pénznem pedig forint. A felek a kölcsönszerződés megkötésekor a kölcsönösszeg meghatározása során két módot választhattak, vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan a kölcsön összegét - ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ a kölcsönként folyósítandó forintösszeg - vagy azt a forintösszeget határozzák meg, amelynek a folyósításkor alkalmazandó árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. A 6/2013. Polgári Jogegységi Határozat III/2. pontja szerint mindkét meghatározás alkalmazása a tartozás egyértelmű meghatározására. Ennek megfelelően foglalt állást a Kúria az 1/2016. számú Polgári Jogegységi Határozat 1. pontjában úgy, hogy a devizaalapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt.213.§ (1) bekezdés a) pontja által

előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés - ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével.

A felperes álláspontjával szemben ezzel ellentétes következtetés nem vonható le az Európai Unió Bírósága 2018. február 22-én kelt C-126/17. számú ítéletéből sem, mert aszerint sem kizárt, hogy a felek a kölcsönszerződés kirovó pénznemben meghatározott összegét ne határozott összegben jelöljék meg, hanem az irányadó árfolyamtól tegyék függővé. Ez esetben a szerződés megfelel a 93/13/EGK Tanácsi Irányelv 4. cikk 2. bekezdésének és 5. cikkének, ha a ténylegesen kölcsönadott összeg számítási módszerei, valamint az alkalmazandó árfolyam átlátható, a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára is értelmezhető.

A perbeli szerződés a fenti követelményeknek megfelel, a 1. pontja egyértelműen rögzíti a lerovó pénznemben folyósítandó kölcsön összegét 1.700.000 forintban, a 7. pontja meghatározza a kirovó pénznemet svájci frankban. Az Üzletszabályzat rendelkezett az átváltás módjáról, meghatározta az alkalmazandó árfolyamot - a ... Rt. mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos, forintban kifejezett árfolyama - és rendelkezett arról is, hogy a számítást a mértékadó devizanem vételi árfolyamán kell elvégezni az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján. Mivel a felek szerződése biztosítja a kirovó pénznembe meghatározott és folyósított összeg lerovó pénznemre történő átszámítását, ezért a Hpt.213.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti követelmény teljesült, ezt az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg.

A fentiekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A sikertelenül fellebbező felperes a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes részéről felmerült másodfokú perköltséget, mely a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján megállapított általános forgalmi adóval növelt ügyvédi munkadíj. Viseli továbbá a saját másodfokú költségeit. A le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján a felperes teljes személyes költségmentességére figyelemmel az állam viseli.

Pécs, 2018. június 6.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró